

Dr hab. Krzysztof Waliszewski, prof. UEP
Instytut Finansów
Katedra Pieniądza i Bankowości
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Al. Niepodległości 10
61-875 Poznań

Poznań, dn. 23.12.2023 r.

RECENZJA

**dorobku naukowo-badawczego, dydaktyczno-organizacyjnego
oraz w zakresie popularyzacji nauki i współpracy międzynarodowej
dr JOANNY STAWSKIEJ
w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse**

1. Podstawa przygotowania recenzji

Podstawą formalną sporządzenia niniejszej recenzji jest postanowienie Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie ekonomia i finanse z dnia 16 października 2023 r. dotyczące wyznaczenia mnie jako recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dr Joanny Stawskiej w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse wszczętego na podstawie wniosku z dnia 2 marca 2023 r., jednocześnie obligujące do przygotowania recenzji na podstawie umowy zawartej z Przewodniczącym Komisji UŁ do spraw stopni naukowych w dyscyplinie ekonomia i finanse – prof. dr hab. Rafałem Materą (umowa o dzieło zawarta 19 października 2023 r.).

Podstawą prawną oceny osiągnięć naukowych Habilitantki ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego jest art. 221 ust. 8 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 poz. 478), a w zakresie kryteriów branych pod uwagę przy tej ocenie – art. 219 ust. 1 pkt 2 wspomnianej ustawy. Zgodnie z tymi regulacjami stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące **znaczny wkład** w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a) **1 monografię naukową** wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
 - b) **1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych** opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji

międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub

- c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się **istotną aktywnością naukową** albo artystyczną **realizowaną w więcej niż jednej uczelni**, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Dokumentację dotyczącą przedmiotowego postępowania habilitacyjnego otrzymałem 25 października 2023 r. Należy podkreślić, że dokumentacja habilitacyjna została przygotowana z dużą starannością, w szczególności obszerny autoreferat (s. 99) przedstawiający osiągnięcia naukowo-badawcze, dydaktyczne, popularyzacyjne i organizacyjne.

2. Sylwetka naukowa i zawodowa Habilitantki

Dr Joanna Stawska jest zatrudniona na stanowisku adiunkta w Katedrze Bankowości Centralnej i Pośrednictwa Finansowego w Instytucie Finansów na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. W 2012 r. uzyskała tytuł doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii nadany uchwałą Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 24 września 2012 r. (rozprawa doktorska pt. *Wpływ stóp procentowych NBP i EBC na inwestycje przedsiębiorstw w Polsce i strefie euro*, przygotowana pod kierunkiem dr hab. Iwony D. Czechowskiej, prof. UŁ). Dr Joanna Stawska wykazuje się ponadprzeciętną aktywnością naukowo-badawczą, o czym świadczy ilość publikacji oraz konferencji naukowych, w których czynnie uczestniczyła, a także realizowanych grantów badawczych po uzyskaniu stopnia doktora (kierownik 10 projektów naukowo-badawczych, wykonawca 4 projektów naukowo-badawczych). W okresie od uzyskania stopnia doktora (wrzesień 2012 r.) do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego (marzec 2023 r.) Kandydatka znacząco powiększyła swój dorobek naukowy w porównaniu z okresem przed doktoratem, gdzie opublikowała 9 pozycji, ale przede wszystkim podniosła jego walory jakościowe oraz umiędzynarodowiła go. Po doktoracie opublikowała łącznie 51 artykułów w czasopiśmie naukowych, w tym 30 w języku angielskim, 4 monografie naukowe oraz 10 rozdziałów w monografiach naukowych. Dr Joanna Stawska po doktoracie czynnie uczestniczyła w 50 konferencjach, w tym w 40 konferencjach międzynarodowych (w tym 28 konferencjach odbywających się za granicą, tj. zagranicznych i 12 konferencjach międzynarodowych) oraz 10 konferencjach ogólnopolskich.

Zainteresowania naukowe dr Joanny Stawskiej koncentrują się na oddziaływaniu polityki pieniężnej i polityki fiskalnej (policy mix) na gospodarkę oraz zagadnieniom koordynacji tych polityk (główny nurt badań), bankowości komercyjnej – polityce kredytowej banków, regulacjom makroostrożnościowym w kontekście szoków gospodarczych, konkurencyjności gospodarki i wynikach działalności przedsiębiorstw, rynkach finansowych, przedsiębiorczości, programach prewencyjnych w ochronie zdrowia, dochodom pozarolniczym oraz obszarom o niekorzystnych warunkach gospodarowania.

Dr Joanna Stawska prowadzi również ożywioną działalność ekspercką i popularyzującą naukę oraz aktywnie współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, pełniła również rolę promotora pomocniczego w 1 przewodzie doktorskim, była recenzentem artykułów naukowych zgłaszanych do prestiżowych czasopism międzynarodowych indeksowanych w bazach Scopus/Web of Science/JCR (z IF). Dr Joanna Stawska pełniła również funkcje opiekuna 2 specjalności. Od maja 2022r. jest opiekunem naukowym SKN Decyzje finansowe. Od 2017 r. jest Redaktorem naukowym czasopisma *Finanse i prawo finansowe* (70 pkt) wydawanego na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ (kwartalnik), a od 2021 r. pełni funkcję redaktora naczelnego czasopisma *Technologia i Jakość Wyrobów* (100 pkt) – Czasopismo Naukowe Sieci Badawczej Łukasiewicz - Łódzkiego Instytutu Technologicznego (rocznik).

Dr Joanna Stawska na rodzimej uczelni Uniwersytecie Łódzkim jest zaangażowana organizacyjnie poprzez pełnienie szeregu różnych funkcji m. in. organizacja konferencji naukowych, brała udział w pracach Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej (2012), była członkiem Kolegium Elektorów dokonującego wyboru Rektora i Prorektorów (2016), jest członkiem Wydziałowej Komisji ds. Rozwoju Pracowników na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ w kadencji 2020 -2024, była również protokołantem w 1 postępowaniu habilitacyjnym i 1 przewodzie doktorskim.

3. Ocena cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych jako głównego osiągnięcia naukowo-badawczego

Kandydatka jako główne osiągnięcie naukowo-badawcze przedstawiła cykl 11 powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie ministerialnym.

Tytuł cyklu brzmi następująco:

Oddziaływanie polityki pieniężnej i fiskalnej (policy mix) na gospodarkę w kontekście interakcji monetarno-fiskalnych

W skład ocenianego cyklu weszły następujące artykuły:

- 1) **Stawska J.**, Miszczyńska K. (2017). *The impact of the central bank's interest rates on investments in the euro area in years 1999-2016*, *Gospodarka Narodowa*, No. 5/2017 pp. 51 – 72, (punktacja MEiN w roku wydania 14 pkt.; punktacja od 2019 roku 70 pkt.), **udział Habilitantki wynosi 70%.**
- 2) **Stawska J.**, Miszczyńska K. (2022). *The impact of the monetary and fiscal policy variables on the EU economic growth. Panel data analysis*, *Entrepreneurship and Sustainability Issue*, Vol. 9, No. 4, pp. 380-394 (punktacja MEiN: 70 pkt.), **udział Habilitantki wynosi 65%.**
- 3) Reis Mourao P., **Stawska, J.M.** (2020). *Governments as bankers – how European bonds have substituted bank deposits*, *Applied Economics*, Vol. 52, No. 42, pp. 4605 - 4620 (Impact Factor 5Y: 1.88; IF 2020: 1.835, punktacja MEiN: 40 pkt.), **udział Habilitantki wynosi 50%.**
- 4) Stawasz – Grabowska E., **Stawska J.** (2021). *Sovereign credit ratings in “NEW” EU Member States – A comparative analysis in times of crisis and tranquility*, *EKONOMICKÝ ČASOPIS/JOURNAL OF ECONOMICS*, Vol. 69, No. 6, 2021, pp. 559-581 (Impact Factor 5Y: 0.620; IF:2021: 0.544, punktacja MEiN: 40 pkt.), **udział Habilitantki wynosi 50%.**
- 5) **Stawska J.**, Jabłońska J. (2022). *Determinants of Inclusive Growth in the Context of the Theory of Sustainable Finance in the European Union Countries*, *Sustainability*, Vol. 14(1), 100, (Impact Factor 5Y: 4.089; IF: 2021: 3.8895, punktacja MEiN: 100 pkt.), **udział Habilitantki wynosi 50%.**
- 6) **Stawska J.**, (2021). *Dependencies between variables from the area of the monetary and fiscal policy in the European Union Countries*, *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*, Vol. 24, Issue 1, pp. 7-25, punktacja MEiN: 100 pkt.
- 7) **Stawska J.**, Reis Mourao P. (2023). *Fiscal and Monetary Interactions in the European Countries. Panel Data Analysis*, *Applied Economics*, Vol. 55, No. 5, pp. 562-576 (Impact Factor 5Y: 2.001; IF:2021: 1.9167, punktacja MEiN: 40 pkt.), **udział Habilitantki wynosi 50%.**
- 8) **Stawska J.**, Reis Mourao P. (2021). *Expansionary or Restrictive Policies in Eurozone? Discussing Dominating Trends in the First Two Decades of the Euro*, *Acta Oeconomica*, Vol. 71, Issue 3, pp. 405 – 430, (Impact Factor 5Y: 0.740; IF: 2021: 0.939, punktacja MEiN: 40 pkt), **udział Habilitantki wynosi 50%.**
- 9) **Stawska J.**, Malaczewski M., Szymańska A. (2019). *Combined monetary and fiscal policy: the Nash Equilibrium for the case of non-cooperative game*, *Economic Research-*

Ekonomiska Istraživanja, Vol. 32. (Impact Factor 5Y: 2.167; IF:2019: 2,229, punktacja MEiN: 70 pkt.), **udział Habilitantki wynosi 45%.**

10) Stawska J., Malaczewski M., Malaczewska P., Stawasz-Grabowska E. (2021). *The Nash equilibrium in the policy mix model for Czechia, Hungary, and Romania*, Cogent Economics & Finance, (Taylor&Francis), 9:1, 1869380, (punktacja MEiN: 40 pkt.), **udział Habilitantki wynosi 45%.**

11) Stawska J., Malaczewski M., Malaczewska P., Stawasz-Grabowska E. (2022). *The central bank or the government – who really dictates the terms of the policy-mix cooperation in economies with an independent monetary policy?*, Economic Research-Ekonomiska Istraživanja (Impact Factor 5Y: 3.151; IF:2021:3.08012, punktacja MEiN: 70 pkt), **udział Habilitantki wynosi 45%.**

Wśród 11 przedstawionych do oceny artykułów 1 ma charakter autorski (udział 100%), natomiast 10 ma charakter współautorski jako efekt pracy zespołowej z udziałem Habilitantki 75% (1 artykuł), 65% (1 artykuł), 50% (5 artykułów) i 45% (3 artykuły). Kandydatka przedstawiła oświadczenia współautorów artykułów potwierdzające wskazane wyżej udziały Habilitantki. Warto dodać, że artykuły od nr 2 do nr 11 powstały w ramach grantu kierowanego przez Kandydatkę pt. *Koordinacja polityki pieniężnej i fiskalnej w badaniach interakcji monetarno-fiskalnych w oparciu o teorię gier – analiza na przykładzie krajów Unii Europejskiej* (nr projektu 2017/26/D/HS4/00954) finansowego przez NCN w ramach konkursu SONATA 13 z okresem realizacji marzec 2018 r.-marzec 2023 r.

Dokonując oceny zgłoszonego cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych należy zwrócić uwagę na kilka kwestii, w tym ocenę ilościową i jakościową cyklu z punktu widzenia miejsc publikacji artykułów, w tym indeksacji w bazach Scopus/Web of Science oraz posiadanie wskaźnika Impact Factor oraz znacznego wkładu w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.

Jeśli chodzi o miejsca publikacji artykułów tworzących cykl to są to 3 czasopisma krajowe (Gospodarka Narodowa, Argumenta Oeconomica IF: 2021: 0.939, Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe) oraz czasopisma międzynarodowe, w tym 7 z nadanym wskaźnikiem Impact Factor w momencie publikacji artykułów (Economic Research-Ekonomiska Istraživanja IF:2021:3.08012, IF:2019: 2,229 – 2 artykuły, Cogent Economics & Finance, Applied Economics IF:2021: 1.9167, IF 2020: 1.835 – 2 artykuły, Entrepreneurship and Sustainability Issue, Ekonomický časopis. Journal of Economics IF:2021: 0.544, Sustainability IF: 2021: 3.8895). W przypadku 3 czasopism międzynarodowych wydawcą jest

podmiot o globalnym zasięgu Taylor & Francis. Wszystkie czasopisma są indeksowane w bazie Web of Science, Clarivate (Thompson Reuters).

Wszystkie artykuły składające się na cykl wskazany jako główne osiągnięcie w postępowaniu habilitacyjnym mają charakter empiryczny i budowę odpowiednią dla publikacji tego typu: wprowadzenie, metodyka badań i opis danych, wyniki badań, wnioski, dyskusja wyników oraz kierunki dalszych badań, bibliografia. Zastosowane metody badawcze w poszczególnych artykułach tworzących cykl opierają się głównie na matematycznych modelach reakcji wzajemnych wywodzących się z teorii gier (modelach gry kooperacyjnej i niekooperacyjnej), na modelach ekonometrycznych oraz analizach symulacyjnych opisujących zachowania poszczególnych decydentów w obszarze policy mix w krajach Unii Europejskiej.

W ramach analizy empirycznej danych statystycznych pozyskanych z różnorodnych, wiarygodnych źródeł statystyki publicznej krajowej i międzynarodowej w artykułach przedstawionych w cyklu wykorzystano następujące narzędzia ekonometryczne i statystyczne adekwatne w obszarze badań polityki pieniężnej i fiskalnej oraz ich interakcji w większości mające charakter bardziej zaawansowany:

- model wektorowej autoregresji (ang. *vector autoregression* VAR),
- metoda najmniejszych kwadratów – MNK (ang. *method of ordinary least squares* OLS),
- pośrednia metoda najmniejszych kwadratów – PMNK (ang. *method of indirect least square* ILS)
- korelacja Pearsona (ang. *Pearson correlation*),
- modele panelowe z efektami stałymi (ang. *fixed effects model* FEM),
- modele panelowe z efektami zmiennymi (ang. *random effects model* REM),
- wskaźnik pseudo-jednocechowy obliczony metodą wagowo-korelacyjną,
- dynamiczne metody danych panelowych (uogólniona metoda momentów – ang. *General Moments Method* GMM),
- model regresji uogólnionej (ang. *pooled OLS*),
- przełącznikowe modele Markowa (ang. *Markov Switching Models* – MS),
- model równowagi Nasha dla gry niekooperacyjnej dla policy mix między bankiem centralnym a rządem (ang. *Nash equilibrium in the policy mix model*, NE) z teorii gier.

W ramach poszczególnych artykułów Habilitantka postawiła 11 pytań badawczych. Głównym celem przeprowadzonych badań w artykułach zawartych w przedstawionym cyklu publikacji była identyfikacja wpływu zmiennych z obszaru polityki pieniężnej banku centralnego i polityki fiskalnej rządu na gospodarkę w kontekście wzajemnych interakcji *policy mix*.

Problematyka koordynacji polityki pieniężnej realizowanej przez bank centralny i polityki fiskalnej realizowanej przez rząd, które mają różne, a czasem wręcz sprzeczne cele oraz kształtowanie odpowiedniego *policy mix* jest aktualna i jej ranga jest odpowiednia dla badań naukowych w postępowaniu habilitacyjnym. Polityka monetarna i fiskalna mają na celu stabilizację aktywności gospodarczej i zapewnienie zrównoważonego rozwoju kraju poprzez ochronę stabilności cen w przypadku polityki pieniężnej oraz wspieranie pełnego zatrudnienia wysokiego wzrostu gospodarczego w przypadku polityki fiskalnej. Koordynacja polityki makroekonomicznej jest jednym z głównych zagadnień w teorii i praktyce projektowania polityki gospodarczej. Dotyczy to zarówno koordynacji polityki makroekonomicznej kraju, jak i między krajami. Postulowana koordynacja instrumentów polityki monetarnej i fiskalnej powinna przynosić pozytywny skutek w postaci stabilnego pieniądza oraz wzrostu gospodarczego. Problematykę tą podnosił wcześniej m. in. Prof. P. Marszałek¹.

Odnosząc się do najważniejszego aspektu oceny jakościowej cyklu tematycznie powiązanych artykułów z punktu widzenia postępowania habilitacyjnego należy określić, czy stanowią one dorobek naukowy o znacznym wkładzie w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse. Poniżej dokonam oceny poszczególnych artykułów tworzących cykl:

1. W artykule 1 Autorzy dokonują analizy wpływu stóp procentowych EBC na poziom inwestycji w strefie euro, a w szczególności starają się udzielić odpowiedzi na pytanie, czy stopa procentowa EBC oddziałuje na poziom inwestycji oraz czy istnieją powiązania między stopą procentową a nakładami inwestycyjnymi i PKB? Jako podstawową metodę badawczą wykorzystano model VAR. Badanie wykazało statystycznie istotne zależności między badanymi zmiennymi z pewnymi opóźnieniami. W artykule tym potwierdzono teoretycznie wykazywany związek między stopą procentową banku centralnego a poziomem inwestycji w całym okresie funkcjonowania strefy euro na moment przygotowania artykułu (1999-2016), pomimo występującego w tym okresie zaburzenia w postaci globalnego kryzysu finansowego (2007-2009) oraz kryzysu zadłużeniowego strefy euro (2010-2011). Potwierdzenie zależności w okresie zaburzeń można uznać za znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.
2. W artykule 2 Autorzy badali wpływ zmiennych polityki pieniężnej i fiskalnej na tempo wzrostu PKB *per capita* w 28 krajach UE w latach 2000-2019. Za zmienne polityki pieniężnej przyjęto stopę procentową i pośrednio inwestycje, a polityki fiskalnej realny PKB *per capita* oraz deficyt/nadwyżkę sektora instytucji rządowych i samorządowych (GG,

¹ P. Marszałek, *Koordynacja polityki pieniężnej i fiskalnej jako przesłanka stabilności poziomu cen*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009

General Government). W artykule wykorzystano model panelowy z efektami stałymi. W wyniku przeprowadzonego przeglądu literatury dostrzeżono lukę badawczą, do wypełnienia której aspirował analizowany artykuł. Pozytywnie zweryfikowano hipotezę badawczą, że zmienne z zakresu polityki pieniężnej i polityki fiskalnej mają statystycznie istotny wpływ na tempo wzrostu gospodarczego *per capita* w badanych krajach UE. Artykuł stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.

3. W artykule 3 zbadano aktualny i ważny problem rządów jako bankierów w kontekście obligacji i bonów skarbowych, depozytów bankowych oraz ich substytucji w 32 krajach europejskich w latach 1Q1990-2Q2018. Artykuł powstał jako efekt współpracy międzynarodowej z prof. Paulo Reis Mourao z Portugalii. W artykule wykorzystano model panelowy z efektami stałymi ze zmiennymi instrumentalnymi. Tak długi okres badawczy przyjęty w artykule pozwolił na uwzględnienie w badaniu zawirowań gospodarczych i na rynkach finansowych, wpływających na poziom oszczędności gospodarstw domowych. W artykule potwierdzono hipotezę badawczą, że obligacje i bony skarbowe są instrumentami finansowymi zastępującymi tradycyjne depozyty bankowe. Ponadto Autorzy dochodzą do wielu ciekawych wniosków dotyczących efektu wzmocnienia lub osłabienia substytucji depozytów bankowych przez skarbowe papiery wartościowe, które można uznać za znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.
4. W artykule 4 Autorzy postawili pytanie badawcze, czy i które zmienne makroekonomiczne głównie ze sfery polityki fiskalnej rządu i polityki monetarnej banku centralnego (*policy mix*) wpływały na ratingi kredytowe państw (tzw. ratingi suwerena, *sovereign rating*) – nowych członków UE z Europy Środkowo-Wschodniej w okresie 2004-2018, który podzielono na podokresy – przedkryzysowy (1Q2004-2Q2008), okres kryzysu (3Q2008-4Q2012). Autorzy badali zarówno czynniki typowo ilościowe, jak i czynniki jakościowe (jakość zarządzania, *governance*). Autorzy sformułowali szereg oryginalnych wniosków, które można uznać za wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.
5. W artykule 5 podniesiono ważny i aktualny problem badawczy wpływu czynników z obszaru działalności banku centralnego i rządu (*policy mix*) na inkluzywny wzrost (*inclusive growth*) służący włączeniu społecznemu w krajach UE-27, będący centralnym pojęciem teorii zrównoważonych finansów (*sustainable finance*). W artykule wykorzystano metodę korelacyjno-wagową, która posłużyła do zbudowania miary wzrostu inkluzywnego dla lat 2000, 2008 i 2020, w których pojawiły się pierwsze wyraźne symptomy nadchodzących kryzysów lub ich skutki – „bańki internetowej” (2000 r.), globalnego kryzysu finansowego (2008 r.) i pandemii COVID-19 oraz koronakryzysu (2020 r.). We

wskaźniku tym uwzględniono zmienne ekonomiczne, finansowe i pozapłacowe, a na jego podstawie dokonano podziału analizowanych państw na 6 klas. Spośród wielu oryginalnych wniosków, do których doszli Autorzy artykułu można wskazać ten, zgodnie z którym czynniki pozapłacowe mają największy udział we wzroście sprzyjającym włączeniu społecznemu, a ponadto czynniki finansowe mają mniejszy wpływ na wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu niż czynniki ekonomiczne. Na większość badanych czynników mają wpływ decyzje władz gospodarczych – rządów i banków centralnych, a zrównoważone finanse, stabilna polityka monetarna i budzące zaufanie instytucje publiczne przyczyniają się do osiągnięcia wyższych wskaźników wzrostu inkluzywnego np.: przez kraje skandynawskie (Dania, Szwecja) czy Luksemburg. Wnioski te można uznać za znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.

6. W artykule 6 postawiono pytanie, czy istniały istotne statystycznie relacje między wybranymi zmiennymi z zakresu polityki fiskalnej i polityki pieniężnej (*policy-mix*) w krajach UE w latach 2004-2018 oraz jaki był ich wpływ na gospodarkę krajów europejskich. W przypadku zmiennych polityki fiskalnej uwzględniono wzrost realnego PKB oraz deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych (GG) jako % PKB, a w przypadku zmiennych polityki pieniężnej uwzględniono 3-miesięczną stopę międzybankową rocznie oraz inflację mierzoną wskaźnikiem HICP. W artykule wykorzystano prosty wskaźnik korelacji Pearsona. W artykule Autorzy dochodzą do szeregu oryginalnych wniosków, które można uznać za znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.
7. Artykuł 7 jako efekt współpracy z Prof. Reis Mourao dotyczy interakcji monetarno-fiskalnych w krajach UE-28 na podstawie analizy danych panelowych w latach 1996-2019. W artykule Autorzy starają się udzielić odpowiedzi na pytanie czy istniały istotne statystycznie zależności pomiędzy zmiennymi monetarnymi – stopą procentową i wskaźnikiem inflacji oraz zmienną fiskalną – deficytem budżetowym. Dokonano podziału krajów na te o wysokim/niskim deficycie sektora instytucji rządowych i samorządowych (GG) oraz o wysokim/niskim długu publicznym. W artykule wykorzystano metodę dynamicznych modeli panelowych, w tym dwustopniowej metody systemowej GMM oraz alternatywnych modeli ekonometrycznych. Autorzy dochodzą do szeregu oryginalnych wniosków, które można uznać za znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.
8. Artykuł 8 podobnie jak poprzedni jest efektem współpracy z Prof. Reis Mourao i dotyczy udzielenia odpowiedzi na pytanie jak zmieniała się ekspansywność/restrykcyjność polityki gospodarczej, w tym polityki pieniężnej i polityki fiskalnej w krajach strefy euro w latach 1999-2017 traktowanych jako dwie dekad jej istnienia. W artykule wykorzystano metodę

wahadła Czyżewskiego i Kułyka (2010) oraz metodę załamania strukturalnych i modelowanie *Markov-Switching*. W wyniku przeprowadzonego badania ustalono, że w okresach spowolnienia gospodarczego (2001-2002), globalnego kryzysu finansowego (2008-2009) oraz kryzysu zadłużeniowego państw strefy euro (2010-2011) alternatywnie stosowano ekspansywną politykę fiskalną i restrykcyjną politykę pieniężną. Poza okresami spowolnienia władze monetarne i fiskalne starały się skoordynować politykę pieniężną i politykę fiskalną w celu stabilizacji gospodarki. Innym oryginalnym wnioskiem jest spostrzeżenie, że projekt strefy euro narodził się w związku z prokeynsowską i ekspansywną polityką pieniężną i fiskalną, to ostatnie lata funkcjonowania cechowała restrykcyjna polityka pieniężna i fiskalna, co wskazuje na weryfikację poglądów i spostrzeżeń europejskich decydentów. Autorzy dochodzą do szeregu oryginalnych wniosków, które można uznać za znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.

9. W artykule 9 Autorzy starają się udzielić odpowiedzi na pytanie jak kształtuje się równowaga Nasha w niekooperacyjnej grze między bankiem centralnym a rządem w krajach UE spoza strefy euro. Autorzy traktują interakcje pieniężno-fiskalne jako grę pomiędzy bankiem centralnym a rządem. W wyniku stworzonego oryginalnego modelu polityki *mix* dla gry niekooperacyjnej w ujęciu ilościowym ustalono, że w równowadze Nasha poziom deficytu budżetowego i stopy procentowej zależą od czynników egzogenicznych takich jak cel inflacyjny, inflacja bazowa i limit deficytu budżetowego jako kryterium fiskalne konwergencji zapisane w traktacie z Maastricht oraz Pakiecie Stabilności i Wzrostu, które są traktowane jako ograniczenie instytucjonalne dla prowadzonej polityki budżetowej. Autorzy dochodzą do szeregu oryginalnych wniosków, które można uznać za znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.
10. W artykule 10 Autorzy kontynuują zastosowanie modelu równowagi Nasha dla zbadania wrażliwości *policy mix* polityki pieniężnej banku centralnego i polityki fiskalnej rządu będących w równowadze Nasha w przypadku gry niekooperacyjnej dla 3 krajów Europy Środkowo-Wschodniej, które przystąpiły do UE na początku XXI w. i nie są członkami strefy euro, a więc prowadzą niezależną politykę pieniężną w ramach celu inflacyjnego – Czech i Węgier (okres badawczy 2Q2004-2Q2019) oraz Rumunii (okres badawczy 1Q2007-2Q2019). W ramach metody badawczej wykorzystano matematyczną postać modelu równowagi Nasha dla gry niekooperacyjnej zaproponowaną w artykule 9. Najważniejszym znacznym wkładem przeprowadzonych badań do dyscypliny ekonomia i finanse jest empiryczna weryfikacja danych na podstawie autorskiego modelu matematycznego.

11. W artykule 11 Autorzy kontynuują wykorzystanie modelu równowagi Nasha dla gry niekooperacyjnej. Pytanie badawcze w tym artykule jest tożsame z pytaniem w artykule 9. W wyniku przeprowadzonego badania Autorzy uzyskali oryginalny wniosek, który można uznać za znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse, zgodnie z którym tylko od banku centralnego zależy, czy jakiegokolwiek elementy współpracy we współdziałaniu 2 graczy – banku centralnego i rządu mogą w ogóle wystąpić i wpłynąć na poziom równowagi zmiennych decyzyjnych. W przypadku braku woli współpracy rządu z bankiem centralnym i nie uwzględnienia w swoich decyzjach celu banku centralnego, nie przeszkodzi to bankowi centralnemu we wpływaniu na poziom równowagi Nasha obu zmiennych.

Podsumowując ocenę głównego osiągnięcia naukowego Habilitantki, czyli zgłoszonego cyklu 11 tematycznie powiązanych artykułów naukowych stwierdzam, że spełnia on wymagania znacznego wkładu w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse. Należy podkreślić, że problematyka badawcza podjęta przez Habilitantkę w ramach cyklu artykułów należy do trudniejszych w obszarze badań ekonomii i finansów. Wszystkie artykuły mają charakter empiryczny, w większości z nich zastosowano zaawansowane metody ilościowe, nad prawidłowością których czuwał współautor ze specjalizacją ekonometryczno-statystyczną. Udział Habilitantki w recenzowanych artykułach jest wysoki i dotyczy kluczowych elementów każdego artykułu, miejsca publikacji artykułów są na ogół prestiżowe, obejmujące ścisły proces recenzyjny obejmujący recenzje merytoryczne oraz recenzję statystyczną, a także indeksację w bazach Scopus/Web of Science oraz nadanie wskaźnika Imact Factor, czyli obejmowały najlepsze czasopisma w dyscyplinie ekonomia i finanse w ujęciu międzynarodowym. Badania przeprowadzone przez dr Joannę Stawską i zaprezentowane w poszczególnych artykułach i wnioski z nich płynące pozwalają stwierdzić, że bank centralny w normalnym okresie, a także okresach kryzysu i pokryzysowych (2000-2001, 2008-2009) oddziaływał na inwestycje poprzez zmiany podstawowej stopy procentowej w strefie euro; zmienne z obszaru polityki pieniężnej i fiskalnej oddziaływały na wzrost gospodarczy *per capita*, na poziom i strukturę oszczędności posiadaczy środków pieniężnych, na ratingi kredytowe państw (*sovereign rating*) czy na wzrost inkluzywny; zmienne z zakresu oddziaływania banku centralnego i rządu wykazywały w badanym okresie, istotne korelacje w większości krajów UE, a wybrane zmienne z obszaru *policy mix* wykazywały istotne zależności w badanych krajach europejskich. Ponadto przyjrzało się kierunkom polityki fiskalnej, pieniężnej i gospodarczej w strefie euro w celu zaobserwowania, jak w badanym okresie polityki te zmieniały się pod wpływem zmiennych uwarunkowań gospodarczych. Wreszcie istotne było zauważenie, jak decyzje

polityki pieniężnej i fiskalnej reagują wzajemnie na swoje decyzje w kontekście poszukiwania równowagi Nasha w grze niekooperacyjnej i kooperacyjnej.

4. Ocena pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Poza opublikowanymi artykułami tworzących jednotematyczny cykl Habilitantka jest współautorem 4 monografii naukowych (nie uwzględniając monografii podoktorskiej) dotyczących samorządu lokalnego, stabilności i bezpieczeństwa systemu finansowego z perspektywy mikro- i makroekonomicznej oraz zagadnieniom pandemicznym – obciążeniom regulacyjnym i fiskalnym sektora bankowego oraz działalności kredytowej sektora bankowego w kontekście zagrożenia *credit-crunch*. Ponadto Habilitantka jest autorem 8 rozdziałów w monografiach naukowych w języku angielskim oraz autorem i współautorem 2 rozdziałów w j. polskim, autorem i współautorem 19 artykułów w czasopiśmie w j. angielskim oraz 21 artykułów w czasopiśmie w j. polskim. Habilitantka w swojej dokumentacji habilitacyjnej załączyła 6 przykładowych artykułów poza cyklem (art. 37, 44, 51, 53, 54, 59).

Pozostały dorobek Habilitantki oceniam pozytywnie, choć nie wszystkie publikacje mają charakter empiryczny, część ma charakter teoretyczny i przeglądowy. Ważny dla umiędzynarodowienia wyników badań Habilitantki jest wysoki udział publikacji w j. angielskim, w szczególności w czasopiśmie naukowych indeksowanych w bazach Scopus/Web of Science oraz z nadanym wskaźnikiem Impact Factor. Dr J. Stawska w związku ze swoją ponadprzeciętną aktywnością publikacyjną jest znana w środowisku naukowym finansistów nie tylko w kraju, ale również coraz bardziej za granicą.

W ramach oceny działalności naukowo-badawczej należy wskazać na projekty, którymi kierowała i w których uczestniczyła Habilitantka jako wykonawca. Dr Joanna Stawska była kierownikiem łącznie 10 projektów badawczych, w tym 1 projektu finansowanego przez NCN w ramach konkursu SONATA 13 pt. *Koordinacja polityki pieniężnej i fiskalnej w badaniach interakcji monetarno-fiskalnych w oparciu o teorię gier – analiza na przykładzie krajów Unii Europejskiej* oraz 9 projektów wewnętrznych służących rozwojowi młodych naukowców ze środków MNiSW oraz z Rezerwy Dziekana Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ. Habilitantka Ponadto uczestniczyła w projektach edukacyjnych w roku wykonawcy finansowych przez NBP. Ponadto Habilitantka uczestniczyła w roli wykonawcy w projektach – 1 zagranicznym realizowanym przez prof. Paulo Reis Mourao (University of Minho, Braga, Portugalia) i 1 projekcie krajowym finansowanym w ramach konkursu Inicjatywa Doskonałości- Uczelnia Badawcza . Ponadto była ekspertem w 1 projekcie badawczym IERiGŻ – PIB. Analizując aktywność projektową Habilitantki należy stwierdzić, że jest ona

ponadprzeciętna oraz istotna. Ponadto była realizowana również poza jednostką macierzystą (Uniwersytet Łódzki).

Warto również przytoczyć wskaźniki bibliograficzne dorobku dr Joanny Stawskiej: liczba cytowań: 219 (Google Scholar), 28/17 bez autocytowań (Web of Science), 32/22 bez autocytowań (Scopus) oraz indeks Hirsha 8 (Google Scholar) 3/0 bez autocytowań, 4/3 bez autocytowań (Scopus). Wskaźniki te świadczą o dobrej i cały czas rosnącej rozpoznawalności dorobku naukowego dr Joanny Stawskiej nie tylko w kraju, ale również za granicą.

5. Ocena współpracy międzynarodowej

Dr Joanna Stawska współpracowała z wieloma zagranicznymi instytucjami naukowymi takimi jak: University of Minho (Economics Department - Braga, Portugalia); University of Latvia (Finance and Accounting Department – Ryga, Łotwa); University of Coimbra (Centre for Business and Economics Research – Faculty of Economics – Coimbra, Portugalia). Ponadto realizuje stałą współpracę badawczą z Profesorem Fatima Sol Murta z University of Coimbra (Portugalia), Profesorem Ramona Rupeika Apoga z University of Latvia oraz Profesorem Paulo Reis Mourao (Portugalia) – wspólny projekt, publikacje i staż naukowy. Ponadto Habilitantka uczestniczyła w 10 kwerendach bibliotecznych głównie w uczelniach zagranicznych w Nowym Jorku (2015 r.), Coimbra w Portugalii (2015 r.), Kraków (2018 r.), Moskwa (2018 r.), Ryga (2019 r.), Varazdin w Chorwacji (2019 r.), Zagrzeb (2019 r.), Porto w Portugalii (2022 r.), Braga w Portugalii (2022 r.), Sztokholm (2022 r.). Tematyka kwerend bibliotecznych nawiązuje do głównego obszaru zainteresowań badawczych Habilitantki, jakim jest koordynacja polityki pieniężnej i polityki fiskalnej (policy mix) w badaniach interakcji monetarno-fiskalnych z różnych punktów widzenia – stabilności w USA, krajów UE, w tym krajów strefy euro i krajów spoza strefy euro, a także zastosowania teorii gier i modelu równowagi Nasha. Od 2018 r. dr Joanna Stawska jest członkiem komitetu naukowego Economic and Social Development Conference (ESD Conference), od 2021 r. jest członkiem The European Economic Association (EEA) oraz the Eurasia Business and Economics Society (EBES), a także członkiem Technical Program Committees of International Conference on Applied Economics and Business (ICAEB). Udział w konferencjach międzynarodowych i członkostwo w organizacjach międzynarodowych pozwoliły jej zdobyć cenne kontakty w zagranicznych uczelniach. Efektem współpracy międzynarodowej są wspólne badania i projekty naukowe, wspólne artykuły naukowe w czasopiśmie międzynarodowych – co w konsekwencji prowadzi do zwiększenia rozpoznawalności dorobku Habilitantki za granicą, a także stwarza możliwość realizacji kolejnych projektów i badań oraz publikacji naukowych o

zasięgu międzynarodowym. Współpracę międzynarodową dr Joanny Stawskiej oceniam pozytywnie.

6. Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych, popularyzujących naukę oraz współpracy z podmiotami otoczenia zewnętrznego

Habilitantka prowadzi na macierzystej uczelni działalność dydaktyczną z przedmiotów bankowo-finansowych, seminaria licencjackie i magisterskie, była koordynatorem specjalności Doradztwo finansowe. Ponadto Habilitantka uczestniczyła trzykrotnie w wymianie zagranicznej w ramach programu Erasmus+ i prowadziła wykłady dla studentów uczelni zagranicznych. Dr Joanna Stawska była członkiem zespołów tematycznych opracowujących raporty badawcze w ramach Programu Analityczno-Badawczego Warszawskiego Instytutu Bankowości, gdzie współredagowała 2 raporty na zlecenie WIB. Od października 2018 r. jest ekspertem Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

Dr Joanna Stawska prowadzi również ożywioną działalność ekspercką i popularyzującą naukę oraz aktywnie współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym m. in. poprzez udział w Programie Analityczno-Badawczym Warszawskiego Instytutu Bankowości i współtworzenie raportów tematycznych w zespołach badawczych. Pełniła również rolę promotora pomocniczego w 1 przewodzie doktorskim. Była recenzentem 85 artykułów naukowych zgłaszanych do prestiżowych czasopism międzynarodowych indeksowanych w bazach Scopus/Web of Science/JCR (z IF). Dr Joanna Stawska pełniła również funkcje opiekuna specjalności *Usługi i doradztwo finansowe* oraz *Decyzje finansowe*. Od maja 2022r. jest opiekunem naukowym SKN *Decyzje finansowe*. Od 2017 r. jest Redaktorem naukowym czasopisma „Finanse i prawo finansowe” (70 pkt), a od 2021 r. Redaktora Naczelnego czasopisma „Technologia i Jakość Wyrobów” (100 pkt) - rocznika Łukasiewicz – Instytutu Przemysłu Skórzanego w Łodzi (100 pkt). Habilitantka za swoją działalność naukowo-badawczą otrzymała m. in. dwukrotnie nagrodę Rektora UŁ oraz nagrodę za artykuł naukowy za 140 pkt oraz nagrodę za najlepsze wystąpienie podczas międzynarodowej konferencji naukowej ICAEB 2021 w Chinach (2021 r.). Ponadto otrzymała Brązowy Medal za Długoletnią Służbę za całokształt osiągnięć.

Dr Joanna Stawska na rodzimej uczelni Uniwersytecie Łódzkim jest zaangażowana organizacyjnie poprzez pełnienie szeregu różnych funkcji m. in. organizacja 7 konferencji naukowych, w tym 1 międzynarodowej i pełnienie w 5 przypadkach funkcji sekretarza naukowego tych konferencji, brała udział w pracach Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej (2012 r.), była członkiem Kolegium Elektorów dokonującego wyboru Rektora i Prorektorów

(2016 r.) była również protokołantem w 1 postępowaniu habilitacyjnym i 1 przewodzie doktorskim. Osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne, popularyzujące naukę oraz współpracę z podmiotami otoczenia zewnętrznego dr Joanny Stawskiej oceniam pozytywnie.

7. Wniosek końcowy

Przedstawiony przez Habilitantkę autoreferat prezentujący jej osiągnięcia naukowo-badawcze, dydaktyczne, popularyzatorskie i organizacyjne wskazuje, że po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych zwiększyła ona znacząco swój dorobek w ujęciu ilościowym, jak i jakościowym. Wyraza się to w publikowaniu znacząco większej liczby publikacji niż przed doktoratem, a także upowszechnienia wyników prowadzonych badań w międzynarodowych czasopismach naukowych indeksowanych w bazach Scopus/Web of Science i w części z nadanym Impact Factor. Poza obszarem naukowym na pozytywną ocenę zasługują osiągnięcia dydaktyczne, popularyzatorskie i organizacyjne, a także współpraca międzynarodowa, w tym realizacja badań w międzynarodowych zespołach badawczych, a także współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Z przeprowadzonej recenzji dorobku dr Joanny Stawskiej wynika, że Habilitantka po uzyskaniu stopnia doktora wykazała się ponadprzeciętną aktywnością naukowo-badawczą, realizacją projektów naukowo-badawczych krajowych i międzynarodowych jako kierownik lub wykonawca/ekspert. Dokonując oceny cyklu powiązanych tematycznie 11 artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach z listy ministerialnej stwierdzam, **że stanowi on znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse w szczególności w zakresie oddziaływania polityki pieniężnej i fiskalnej na gospodarke oraz interakcji monetarno-fiskalnych i koordynacji tych polityk w ramach policy mix. Ponadto Habilitantka wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną na różnych uczelniach, w tym zagranicznych.** Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzam, że Habilitantka spełnia wymogi Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 poz. 478) w zakresie wymogów stawianym osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz wnioskuję o dopuszczenie Habilitantki do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

